

कर्नाटकसंस्कृतविश्वविद्यालयः

सर्टिफिकेट्-परीक्षा: - २०२५

भर्तृहरिनीतिशतकम्

पत्रिका -२, विषयः - नीतिशतकम्

Total No. of Questions: 49

Total No. Of Printed Pages: 4

Date: 16.11.2025

Time: 2.30 A.M to 5.00 P.M

Max Marks: 80

I. समीचीनम् उत्तरं चित्वा लिखत।

40x1=40

१. चेतः का प्रसादयति ?

अ) सत्सङ्गतिः

आ) पत्नी

इ) नर्तकी

ई) निद्रा

२. हुत भुक् इत्यस्य अर्थः ।

अ) मृतः

आ) अग्निः

इ) आकाशः

ई) भुजङ्गः

३. कस्य औषधं नास्ति इति भर्तृहरिः अवदत् ?

अ) राजस्य

आ) मन्त्रिणः

इ) मूर्खस्य

ई) पण्डितस्य

४. एतेषां विनिपातः शतमुखः भवति ।

अ) चोराणाम्

आ) धीराणाम्

इ) मेघानाम्

ई) विवेकभ्रष्टानाम्

५. व्यालः एषः भवति ।

अ) दुष्टसर्पः

आ) दुष्टराजः

इ) दुष्टमानवः

ई) दुष्टव्याघ्रः

६. छेत्तुम् इति पदस्य अयम् अर्थः

अ) पतितुम्

आ) उन्नेतुम्

इ) कर्तयितुम्

ई) चयनं कर्तुम्

७. पीयूषम् इति पदस्य समानार्थकं पदम् एतत् ।

अ) पायसम्

आ) दारुखण्डः

इ) क्षीरम्

ई) अमृतम्

८. सुभाषितं कुत्र जीर्णम् अभवत् इति सुभाषितकारः वदति ।

अ) शिरसि

आ) उदरे

इ) अङ्गे

ई) जठरे

९. अहं कः इव मदन्धः अभवम् ।

अ) भल्लूकः

आ) द्विपः

इ) राजा

ई) विद्वान्

१०. व्रीडा इत्यस्य अर्थः एषः ।

अ) लज्जा

आ) क्रीडा

इ) कीटः

ई) भयम्

११. शत्रुः इति अर्थम् एतत् पदम् द्योतयति ।

अ) हरिः

आ) अरिः

इ) नरिः

ई) गुरिः

१२. विप्रः कथं नश्यति इति भर्तृहरेः अभिप्रायः ?
 अ) अत्याशया आ) बहुधैर्यात इ) अनध्ययनेन ई) अयवादेन
१३. भुजङ्गः शलभः द्विरदः अहिः – समूहेतरं पदं किम् ?
 अ) भुजङ्गः आ) शलभः इ) द्विरदः ई) अहिः
१४. कमठः इति पदम् एतम् अर्थं द्योतयति ।
 अ) कूर्म आ) पुरातनमठः इ) आश्रमः ई) पर्वतः
१५. संसारः कीदृशः इति अभिप्रैति सुभाषितकारः ?
 अ) अशाश्वतः आ) परिवर्ती इ) विचित्रः ई) दैवाधीनः
१६. निर्मासम् अस्थि प्राप्य एषः परितोषमेति ?
 अ) मानवः आ) सिंहः इ) श्वा ई) मूषकः
१७. केसरी पदेन एषः प्राणी निर्दिश्यते ।
 अ) व्याघ्रः आ) गजः इ) शृगालः ई) सिंहः
१८. राजसु एषा पूज्यते ।
 अ) राज्ञी आ) नर्तकी इ) विद्या ई) सभा
१९. विद्या एतेषां गुरुः अस्ति ।
 अ) पक्षिणाम् आ) गुरूणाम् इ) सैनिकानाम् ई) देवानाम्
२०. ईदृशी वाणी पुरुषम् अलङ्करोति ।
 अ) संस्कृता आ) मधुरा इ) पुरातनी ई) मृदी
२१. मूर्धजाः इति पदस्य अयमर्थः ।
 अ) मूर्खाः आ) केशाः इ) नीचाः ई) दानवाः
२२. हंसस्य वैदग्ध्यकीर्तिम् एषः अपहर्तुं न शक्नोति ।
 अ) मकरः आ) देवः इ) विधाता ई) शिवः
२३. अहं कीदृशः अस्मि इति मनः अवलिप्तम् अभवत् ।
 अ) दुष्टः आ) देवः इ) मर्मज्ञः ई) सर्वज्ञः
२४. विविधैः मन्त्रैः एतत् वारयितुं शक्यते ।
 अ) आलस्यम् आ) भोजनम् इ) विषम् ई) जीवनम्
२५. एते आरब्धं न परित्यजन्ति ।
 अ) शूरजनाः आ) उत्तमजनाः इ) उन्मत्तजनाः ई) आधुनिकजनाः
२६. तुष्टे हरौ एतादृशः सूनुः प्राप्यते ।
 अ) सच्चरितः आ) बुद्धिमान् इ) धीरः ई) उन्नतः

२७. एतत् पदं 'त्यजति' इति अर्थं ददाति।

अ) तोलयति आ) उद्धरति इ) उज्झति ई) तरति

२८. ईहते इत्यस्य अर्थः एषः।

अ) चेष्टते आ) पश्यति इ) प्रयतते ई) वर्धते

२९. एषा पापमपाकरोति।

अ) कथा आ) जीवनदृष्टिः इ) सत्सङ्गतिः ई) असूया

३०. भुवनश्रेणिम् एषः वहति।

अ) सागरः आ) पर्वतः इ) गजः ई) शेषः

३१. ज्ञानवन्तः विद्वांसः एतेन आवृताः ।

अ) आनन्देन आ) द्वेषेण इ) गर्वेण ई) बलेन

३२. एषः पशुः इति सुभाषितकारः वदति।

अ) धनहीनः आ) प्रज्ञाविहीनः इ) विद्याविहीनः ई) शक्तिविहीनः

३३. राजसु एतत् न पूज्यते।

अ) धनम् आ) विद्या इ) कीर्तिः ई) शौर्यम्

३४. सततम् इति पदस्य अयमर्थः।

अ) गतम् आ) पतितम् इ) सदा ई) प्रणति

३५. मनीषा इत्यस्य अर्थः ईदृशः भवति।

अ) निमेषः आ) कवीशः इ) बुद्धिः ई) शुद्धिः

३६. असुः इति पदस्य अयम् अर्थः।

अ) पशुः आ) प्राणाः इ) खड्गः ई) इषुः

३७. सन्तोषयति इति अर्थम् एतत् पदं ददाति।

अ) प्रसारयति आ) प्रसादयति इ) प्रकारयति ई) प्रकोपयति

३८. सकाशे इति पदस्य अर्थः एषः भवति।

अ) आकाशे आ) अवकाशे इ) समीपे ई) दूरे

३९. उरगः भुजङ्गः बहिः अहिः, एतेषु समूहेतरपदम् इदम्।

अ) उरगः आ) भुजङ्गः इ) अहिः ई) बहिः

४०. एते विघ्नविहता विरमन्ति।

अ) मध्याः आ) नीचाः इ) उत्तमाः ई) जनाः

II. चत्वारि सुभाषितान् पूरयित्वा तात्पर्यं संस्कृतेन लिखत।

4x5=20

१. दिक्काला_____तेजसे॥
२. जाड्यं_____पुंसाम्॥
३. यदा_____व्यपगतः॥
४. प्रारभ्यते_____परित्यजन्ति॥
५. केयूराणि_____भूषणम्॥
६. विद्यानाम_____पशुः॥

III. प्रश्नद्वयस्य उत्तरं लिखत।

2x10=20

१. भर्तृहरिविषये पुटात्मकं प्रबन्धं लिखत।
२. बुद्धिविहीनानाम् उपदेशविषये सुभाषितकारः कीदृशान् अभिप्रायान् प्राकटयत्?
३. अधुनातनकाले भर्तृहरिचिन्तनं कथम् अन्वेति इति सविवरणं लिखत।

* * * * *